

DOPORUČENÍ RADY**ze dne 20. července 2020****k národnímu programu reforem Maďarska na rok 2020 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Maďarska z roku 2020**

(2020/C 282/17)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik ⁽¹⁾, a zejména na čl. 9 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Dne 17. prosince 2019 přijala Komise roční strategii pro udržitelný růst, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2020. Náležitě přitom zohlednila evropský pilíř sociálních práv vyhlášený Evropským parlamentem, Radou a Komisí dne 17. listopadu 2017. Dne 17. prosince 2019 přijala Komise na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ⁽²⁾ taktéž zprávu mechanismu varování, ve které Maďarsko není uvedeno mezi členskými státy, u nichž bude proveden hloubkový přezkum.
- (2) Dne 26. února 2020 byla zveřejněna zpráva o Maďarsku pro rok 2020. V této zprávě byl posouzen pokrok, jež Maďarsko učinilo v plnění jemu určených doporučení přijatých Radou dne 9. července 2019 ⁽³⁾ (dále jen „doporučení z roku 2019“), v přijímání opatření v návaznosti na jemu určená doporučení přijatá v předchozích letech a v plnění národních cílů v rámci strategie Evropa 2020.
- (3) Dne 11. března 2020 Světová zdravotnická organizace oficiálně prohlásila rozšíření onemocnění COVID-19 za globální pandemii. Jedná se o závažné ohrožení veřejného zdraví, které se dotýká občanů, společnosti i hospodářství. Pandemie vytváří značný tlak na vnitrostátní systémy zdravotní péče, narušuje globální dodavatelské řetězce, způsobuje volatilitu na finančních trzích, vyvolává šoky ve spotřebitelské poptávce a negativně poznamenává celou řadu odvětví. Ohrožuje pracovní místa a příjmy lidí, jakož i podnikání společností. Pandemie vyvolala velký hospodářský otřes, který už v Unii zanechává vážné následky. Dne 13. března 2020 přijala Komise sdělení, v němž vyzvala ke koordinované hospodářské reakci na tuto krizi se zapojením všech aktérů na úrovni členských států i na úrovni Unie.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy (Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Úř. věst. C 301, 5.9.2019, s. 101.

- (4) Několik členských států vyhlásilo nouzový stav nebo zavedlo mimořádná opatření. Veškerá mimořádná opatření by měla být striktně přiměřená, nezbytná, časově omezená a v souladu s evropskými a mezinárodními standardy. Měla by podléhat demokratickému dohledu a nezávislému soudnímu přezkumu.
- (5) Dne 20. března 2020 přijala Komise sdělení o aktivaci obecné únikové doložky Paktu o stabilitě a růstu. Obecná úniková doložka stanovená v čl. 5 odst. 1, čl. 6 odst. 3, čl. 9 odst. 1 a čl. 10 odst. 3 nařízení (ES) č. 1466/97 a v čl. 3 odst. 5 a čl. 5 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1467/97⁽⁴⁾ usnadňuje koordinaci rozpočtových politik v dobách závažného hospodářského útlumu. Komise ve svém sdělení ze dne 20. března 2020 dospěla k závěru, že vzhledem k očekávanému závažnému hospodářskému útlumu v důsledku pandemie COVID-19 jsou splněny podmínky pro aktivaci obecné únikové doložky, a vyzvala Radu k potvrzení tohoto závěru. Hodnocení Komise odsouhlasili 23. března 2020 ministři financí členských států. Shodli se na tom, že závažný hospodářský útlum vyžaduje ráznou, ambiciózní a koordinovanou reakci. Aktivace obecné únikové doložky umožňuje dočasně se odchýlit od postupu korekce k dosažení střednědobého rozpočtového cíle, pokud to neohrozí udržitelnost veřejných financí ve střednědobém horizontu. Pokud jde o nápravnou složku, může Rada na doporučení Komise rovněž rozhodnout o úpravě fiskální trajektorie. Obecná úniková doložka nicméně nepozastavuje postupy v rámci Paktu o stabilitě a růstu. Členským státům dovoluje odchýlit se od rozpočtových požadavků, které by se uplatňovaly za normálních okolností, a Komisi a Radě umožňuje provádět v rámci paktu nezbytná opatření pro koordinaci politik.
- (6) Je třeba přijímat průběžná opatření, aby se šíření pandemie COVID-19 omezilo a udrželo pod kontrolou, aby se posílila odolnost vnitrostátních systémů zdravotní péče, aby se zmírnily socioekonomické důsledky pandemie prostřednictvím podpůrných opatření pro podniky a domácnosti a aby se zajistily adekvátní zdravotní a bezpečnostní podmínky na pracovištích s výhledem na obnovení ekonomické aktivity. Unie by měla plně využívat rozličné nástroje, které má k dispozici, aby podpořila úsilí členských států v těchto oblastech. Členské státy a Unie by současně měly společně pracovat na přípravě opatření, která jsou nutná pro návrat k normálnímu fungování naší společnosti a ekonomik a k udržitelnému růstu, přičemž do těchto opatření by měly mimo jiné začlenit ekologickou a digitální transformaci a promítnout ponaučení z krize.
- (7) Krize způsobená pandemií COVID-19 poukázala na flexibilitu, kterou vnitřní trh nabízí k přizpůsobení se mimořádným situacím. Aby se však zajistil rychlý a plynulý přechod k fázi oživení a k volnému pohybu zboží, služeb a pracovníků, měla by být hned, jak přestanou být nezbytná, zrušena mimořádná opatření, jež brání normálnímu fungování vnitřního trhu. Ze stávající krize vyplynulo, že jsou zapotřebí plány krizové připravenosti ve zdravotnictví. Mezi klíčové prvky pro vypracování rozsáhlejších plánů krizové připravenosti patří lepší nákupní strategie, diverzifikované dodavatelské řetězce a strategické rezervy základního vybavení.
- (8) Normotvůrce Unie již změnil příslušné legislativní rámce prostřednictvím nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/460⁽⁵⁾ a (EU) 2020/558⁽⁶⁾ tak, aby členské státy mohly mobilizovat veškeré nevyužité zdroje z evropských strukturálních a investičních fondů a řešit tak mimořádné dopady pandemie COVID-19. Tyto změny zajistí další flexibilitu a také zjednodušené a efektivnější postupy. Aby se zmírnily tlaky v oblasti peněžních toků, mohou členské státy v účetním období 2020–2021 rovněž využít 100 % míru spolufinancování z rozpočtu Unie. Maďarsko se vyzývá, aby těchto možností plně využívalo a jejich prostřednictvím pomáhalo nejvíce zasaženým jednotlivcům a odvětvím.

⁽⁴⁾ Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 6).

⁽⁵⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/460 ze dne 30. března 2020, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013 a (EU) č. 508/2014, pokud jde o specifická opatření pro aktivaci investic do systémů zdravotní péče členských států a do jiných odvětví jejich ekonomik v reakci na šíření onemocnění COVID-19 (investiční iniciativa pro reakci na koronavirus) (Úř. věst. L 99, 31.3.2020, s. 5).

⁽⁶⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/558 ze dne 23. dubna 2020, kterým se mění nařízení (EU) č. 1301/2013 a (EU) č. 1303/2013, pokud jde o specifická opatření k zajištění mimořádné flexibility pro využití evropských strukturálních a investičních fondů v reakci na rozšíření onemocnění COVID-19 (Úř. věst. L 130, 24.4.2020, s. 1).

- (9) Je pravděpodobné, že socioekonomické důsledky pandemie COVID-19 se kvůli rozdílným modelům specializace projeví nerovnoměrně napříč územími, a to zejména v regionech, v nichž chybí prostředky pro klíčová aktiva nebo které jsou výrazně závislé na odvětvích s přímým kontaktem se zákazníky. To s sebou nese výrazné riziko prohloubení územních nerovností v Maďarsku a zesílení již pozorovaného trendu prohlubování rozdílů mezi městskými a venkovskými oblastmi. V kombinaci s rizikem dočasného narušení procesu konvergence mezi členskými státy vyžaduje současná situace cílené politické reakce.
- (10) Maďarsko předložilo svůj národní program reforem na rok 2020 dne 5. května 2020 a svůj konvergenční program z roku 2020 dne 4. května 2020. Vzhledem k jejich provázanosti byly oba programy posuzovány současně.
- (11) Na Maďarsko se v současné době vztahuje preventivní složka Paktu o stabilitě a růstu a pravidlo pro zadlužení.
- (12) Rada dne 14. června 2019 Maďarsku doporučila zajistit, aby nominální míra růstu čistých primárních výdajů vládních institucí (*) v roce 2019 nepřesáhla 3,3 %, což odpovídá roční strukturální korekci ve výši 1,0 % hrubého domácího produktu (HDP). Celkové posouzení Komise potvrzuje významné odchýlení od doporučeného postupu korekce k dosažení střednědobého rozpočtového cíle v roce 2019 a v letech 2018 a 2019 společně. Avšak vzhledem k aktivaci obecné únikové doložky nejsou další kroky v rámci postupu při závažné odchylce pro Maďarsko opodstatněné.
- (13) Ve svém konvergenčním programu z roku 2020 vláda plánuje, že se celkové saldo zhorší ze schodku ve výši 2,0 % HDP v roce 2019 na schodek ve výši 3,8 % HDP v roce 2020. Schodek se má v roce 2021 snížit na 2,7 % HDP a do roku 2024 má postupně dosáhnout 1,0 % HDP. Podle konvergenčního programu z roku 2020 se předpokládá, že po snížení poměru veřejného dluhu k HDP v roce 2019 na 66,3 % dojde v roce 2020 k jeho zvýšení na 72,6 %. Makroekonomický a fiskální výhled ovlivňuje vysoká nejistota způsobená pandemií COVID-19. Rozpočtové projekce vycházejí z rizik, konkrétně z rizik spojených s vyššími výdaji, než se předpokládalo (v souladu s minulými tendencemi vysokých výdajů na konci roku), jakož i s potenciálně nižšími příjmy, než se předpokládalo, jelikož se zdá, že projekce vycházejí ze silného nárůstu příjmů.
- (14) V reakci na pandemii COVID-19 a jako součást koordinovaného přístupu Unie přijalo Maďarsko včasné rozpočtové opatření ke zvýšení kapacity svého systému zdravotní péče, zastavení pandemie a poskytnutí pomoci jednotlivcům a odvětvím, na něž tato krize doléhá nejvíce. Podle konvergenčního programu z roku 2020 dosahovala v roce 2020 uvedená rozpočtová opatření 2,8 % HDP a jsou v plném rozsahu financována prostřednictvím přerozdělení výdajů v rámci rozpočtu, rezerv a nových daní. Zahrnují opatření zaměřená na podporu trhu práce, daňové úlevy pro podniky a náklady související s naléhavou lékařskou pomocí. Byla oznámena další opatření na podporu oživení (1,4 % HDP) a na podporu trhu práce (0,4 % HDP), avšak dosud nebyla upřesněna. Maďarsko navíc přijalo opatření, která sice nemají přímý rozpočtový dopad, avšak přispějí k poskytování likviditní podpory pro podniky a v konvergenčním programu z roku 2020 jsou odhadována na 1,5 % HDP. Orgány pracují na dalších opatřeních v rozsahu 0,3 % HDP. Uvedená opatření zahrnují programy úvěrových záruk a státem zaručené úvěry. Celkový rozpočtový dopad fiskálních opatření oznámených v konvergenčním programu z roku 2020 se liší od dopadu uvedeného v jarní prognóze Komise z roku 2020, jelikož Komise posoudila a zohlednila pouze opatření, která byla dostatečně specifikována. Opatření, která Maďarsko přijalo, jsou celkově v souladu s pokyny stanovenými ve sdělení Komise ze dne 13. března 2020. Plně upřesnění a přijetí všech oznámených mimořádných opatření a podpůrných rozpočtových opatření a následné přeorientování fiskálních politik směrem k dosažení obezřetných střednědobých fiskálních pozic, až to hospodářské podmínky dovolí, přispěje k zachování fiskální udržitelnosti ve střednědobém horizontu.

(*) Čisté primární výdaje vládních institucí se skládají z celkových výdajů vládních institucí bez úrokových nákladů, výdajů na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z prostředků Unie, a nediskrečních změn výdajů na podporu v nezaměstnanosti. Vnitrostátně financovaná tvorba hrubého fixního kapitálu je rozložena do čtyřletého období. Zohledněna jsou diskreční opatření na straně příjmů nebo zvýšení příjmů povinné na základě zákona; jednorázová opatření na straně příjmů i na straně výdajů jsou kompenzována.

- (15) Podle prognózy Komise z jara 2020 by mělo maďarské saldo veřejných financí, za předpokladu, že nedojde ke změně politik, činit $-5,2$ % HDP v roce 2020 a $-4,0$ % HDP v roce 2021. Očekává se, že míra veřejného zadlužení v roce 2020 dosáhne 75,0 % HDP.
- (16) Dne 14. června 2019 Rada v souladu s čl. 121 odst. 4 Smlouvy zjistila, že v Maďarsku bylo v roce 2018 zaznamenáno závažné odchylení od cesty k postupnému dosažení střednědobého rozpočtového cíle. Vzhledem ke zjištěnému významnému odchylení Rada dne 14. června 2019 vydala doporučení⁽⁸⁾, aby Maďarsko přijalo opatření nezbytná k zajištění toho, aby nominální míra růstu čistých primárních výdajů vládních institucí nepřekročila 3,3 % v roce 2019 a 4,7 % v roce 2020, což odpovídá roční strukturální korekci ve výši 1,0 % a 0,75 % HDP. Dne 5. prosince 2019 Rada přijala rozhodnutí (EU) 2019/2172⁽⁹⁾, v němž konstatovala, že Maďarsko v reakci na doporučení Rady ze dne 14. června 2019 nepřijalo účinná opatření, a dne 5. prosince 2019 vydala revidované doporučení⁽¹⁰⁾. V daném doporučení ze dne 5. prosince 2019 Rada žádala Maďarsko, aby přijalo opatření nezbytná k zajištění toho, aby nominální míra růstu čistých primárních výdajů vládních institucí v roce 2020 nepřekročila 4,7 %, což odpovídá roční strukturální korekci v roce 2020 ve výši 0,75 % HDP. Na základě celkového posouzení Komise a v souvislosti s aktivací obecné únikové doložky pro rok 2020, která umožňuje dočasně se odchýlit od postupu korekce k dosažení střednědobého rozpočtového cíle, se má za to, že Maďarsko přijalo v reakci na doporučení ze dne 5. prosince 2019 účinná opatření.
- (17) Dne 20. května 2020 vydala Komise zprávu vypracovanou v souladu s čl. 126 odst. 3 Smlouvy, jelikož Maďarsko pro rok 2020 plánuje překročit referenční hodnotu schodku ve výši 3 % HDP. Celkově z analýzy Komise vyplývá, že kritérium schodku stanovené ve Smlouvě a v nařízení (ES) č. 1467/97 nebylo naplněno.
- (18) Vláda dne 11. března 2020 vyhlásila stav ohrožení. Dne 12. března byly uzavřeny hranice pro cestující, s výjimkou návratu občanů a rezidentů Evropského hospodářského prostoru, jakož i osob pravidelně dojíždějících za hranice. Tranzit zboží zůstal povolen. Dne 16. března 2020 byla uzavřena zařízení předškolního vzdělávání, školy a vysoké školy a byla zahájena výuka on-line. Ode dne 17. března 2020 musely jiné než nezbytně nutné obchody zavírat v 15 hodin a restaurace mohly zůstat otevřeny pouze pro služby možnosti odnášky jídla s sebou. Dne 28. března 2020 byl zaveden částečný zákaz vycházení, což znamená, že lidé mohli opustit své místo pobytu pouze z řádně opodstatněných důvodů a museli dodržovat odstup od jiných lidí. Před pandemií COVID-19 bylo maďarské hospodářství po několika letech výrazného růstu na cestě postupného zpomalení. Reálný HDP vzrostl v roce 2019 o 4,9 %. Po vypuknutí koronavirové nákazy byla relativně rychle zavedena opatření proti šíření nákazy a oficiální počet potvrzených případů zůstává dosud nízký. Očekává se však, že celosvětová recese zasáhne obzvláště silně vývoz, a to v důsledku dominantní úlohy odvětví, která podléhají hospodářským cyklům, jako je např. automobilový průmysl. Rovněž se očekává, že zasáhne cestovní ruch a dopravní služby, které jsou ovlivněny cestovními omezeními. Celkově se předpokládá, že v březnu začne prudká recese a od druhé poloviny roku by mělo dojít k postupnému hospodářskému oživení, neboť se předpokládá postupné uvolňování opatření proti šíření nákazy. V důsledku flexibility na trhu práce by mohla rychle růst nezaměstnanost. Hospodářská výkonnost v roce 2020 bude záviset na délce omezení volného pohybu osob, jakož i na reakci hospodářské politiky. Prognóza Komise z jara 2020 předpokládá snížení reálného HDP v roce 2020 o 7 %, po němž bude v roce 2021 následovat oživení ve výši 6 % HDP.
- (19) Vláda oznámila od poloviny března řadu opatření ke zmírnění hospodářských a sociálních dopadů krize COVID-19. Centrální banka přijala opatření s cílem poskytnout likviditu finančnímu sektoru. Další opatření na posílení likvidity pro domácnosti a podniky zahrnují: a) do 31. prosince 2020 platební moratorium na úvěry a smlouvy o finančním pronájmu pro společnosti a domácnosti a b) omezení úrokové sazby na spotřebitelské úvěry. V procesu koncipování a provádění těchto opatření je třeba zohlednit odolnost bankovního sektoru. Mezi další opatření, která jsou zaměřena zejména na odvětví, která jsou krizí zasažena nejvíce, např. cestovní ruch a služby, patří dočasná snížení úrovně zdanění a daňová osvobození, investiční dotace, rozvoj infrastruktury, subvencované a zaručené úvěry a kapitálové programy. Za účelem zachování pracovních míst zavedla vláda na trhu práce dva typy opatření. Režim

⁽⁸⁾ Doporučení Rady ze dne 14. června 2019 k nápravě zjištěného závažného odchylení od cesty k postupnému dosažení střednědobého rozpočtového cíle v Maďarsku (Úř. věst. C 210, 21.6.2019, s. 4).

⁽⁹⁾ Úř. věst. L 329, 19.12.2019, s. 91.

⁽¹⁰⁾ Doporučení Rady ze dne 5. prosince 2019 k nápravě zjištěného závažného odchylení od cesty k postupnému dosažení střednědobého rozpočtového cíle v Maďarsku (Úř. věst. C 420, 13.12.2019, s. 1).

zkrácené pracovní doby pokrývá za určitých podmínek až 70 % ušlé mzdy po dobu 3 měsíců a zvláštní subvence mzdových nákladů je zaměřena na pracovníky ve výzkumu a vývoji. Vláda uspěla dříve plánované snížení příspěvků na sociální zabezpečení o jednu čtvrtinu a v odvětví zdravotní péče oznámila jednorázový příplatek ve výši jedné mzdy. Celkově je cílem fiskálních opatření podpořit podniky a zachovat pracovní místa, jejich rozsah a pokrytí však zůstávají ve srovnání s opatřeními, která přijala většina ostatních členských států, omezené. Navíc se plánuje, že budou financována prostřednictvím přerozdělování v rámci rozpočtových kapitol a nově vybíraných daní, a očekává se tedy, že z hlediska makroekonomické stability budou mít omezený účinek.

- (20) Výsledky v oblasti zdraví zůstávají s ohledem na různé aspekty horší než ve většině členských států, což je odrazem zejména vysokého výskytu rizikových faktorů v populaci a omezené účinnosti poskytování zdravotní péče. Veřejný podíl výdajů na zdravotní péči v Maďarsku byl podstatně nižší, než je průměr Unie. I když neuspokojené potřeby léčebné péče jsou nízké, počet Maďarů, kteří se spoléhají na vlastní výdaje, je vyšší než průměr Unie a tyto osoby jsou stále více nuceny obracet se na soukromé zdravotnické služby. To zhoršuje rizika finančních obtíží maďarských domácností a má dopad na sociální spravedlnost a výsledky v oblasti zdraví. Další investice a komplexní reformy jsou potřebné k racionalizaci využívání zdrojů v systému zdravotní péče, snížení nerovnosti v přístupu a zvýšení kvality péče. Služby preventivní a primární péče jsou podfinancovány a jejich potenciál zlepšit kvalitu, dostupnost a nákladovou efektivnost systému zdravotní péče zůstává nevyužit. Ačkoli orgány Maďarska začaly pracovat na řešení problému značného nedostatku pracovníků ve zdravotnictví, regionální nerovnosti v distribuci pracovníků ve zdravotnictví i nadále brání v přístupu k péči v některých oblastech a některým zranitelným skupinám, jako jsou například marginalizovaní Romové, ale překážkám čelí rovněž zdravotně postižené osoby. Vzhledem k šoku na straně poptávky pro systémy zdravotnictví, který vyvolala pandemie COVID-19, jsou potřebná rychlá opatření k řešení těchto strukturálních nedostatků a zvýšení odolnosti maďarského systému zdravotní péče.
- (21) Socioekonomické důsledky rozšíření nákazy mohou být značné a dopad vládní vyhlášky ze dne 18. března 2020, podle níž jsou přípustné bilaterálně dohodnuté odchylky od zákoníku práce, je ještě nutné posoudit. Podle prognózy Komise se očekává, že nezaměstnanost vzroste v roce 2020 na 7,0 % a v roce 2021 se sníží na 6,1 %. Velkou část maďarské ekonomiky tvoří odvětví, která byla značně postižena krizí, přičemž v těchto odvětvích jsou zaměstnaní pracovníci s nízkou až střední kvalifikací s velmi flexibilními pracovními smlouvami. Až do začátku roku 2020 se celková míra zaměstnanosti vzhledem k silnému hospodářskému růstu nadále zlepšovala, avšak nepřinášela stejný prospěch všem skupinám. Rozdíly v zaměstnanosti mezi skupinami s různou úrovní dovedností a mezi ženami a muži zůstávají ve srovnání s průměrem Unie vysoké, což je částečně způsobeno omezenou nabídkou kvalitních služeb péče o děti. Program veřejných prací, který neměl očekávaný účinek a nepřivedl účastníky na pracovní místa na primárním trhu práce, je sice omezen, avšak je stále rozsáhlý. Existuje prostor pro posílení dalších politik za účelem účinné pomoci nezaměstnaným nebo neaktivním osobám nalézt práci nebo se účastnit odborné přípravy, a zlepšit tak jejich zaměření. Délka poskytování dávek v nezaměstnanosti je nejkratší v Unii, a sice nejvýše tři měsíce, což je i v příznivých hospodářských podmínkách mnohem méně než průměrná doba potřebná k nalezení práce. V souladu se zásadami evropského pilíře sociálních práv musí programy a opatření sociální ochrany chránit osoby, jimž hrozí ztráta zaměstnání, jakož i osoby samostatně výdělečně činné a nezaměstnané. Dobrým způsobem ochrany zaměstnanosti jsou režimy zkrácené pracovní doby, kde zaměstnavatelé dostávají od státu podporu příjmu za neodpracované hodiny. Během pandemie jsou režimy zkrácené pracovní doby neúčinnější, pokud je jejich správa jednoduchá a rychlá, a pokud způsobilost není omezena na některá odvětví nebo typy podniků.
- (22) Co se týče chudoby, celková situace v Maďarsku se před krizí zlepšila, avšak tento trend se může během útlumu rychle zvrátit. Příjmové nerovnosti se v posledním desetiletí zvýšily, což bylo částečně způsobeno změnami systému daní a dávek. Již před pandemií COVID-19 se Maďarsko potýkalo s vysokou mírou těžké materiální a materiální a sociální deprivace, zejména v domácnostech s několika dětmi a mezi romskou populací. Nedostatek obecních bytů se sociálním nájemným a nedostatek finanční podpory pro nájemníky brání mobilitě. Minimální příjmová dávka zůstala od roku 2012 nominálně beze změny a je jednou z nejnižších v Unii. Očekává se, že pandemie zasáhne nejvíce zranitelné skupiny, které nemají přístup k péči a základním službám a které žijí v přelidněných domácnostech. Jakmile dojde k oživení ekonomiky, budou potřebná opatření k posílení aktivace těchto skupin a jejich začlenění na trh práce. I před krizí byly výsledky v oblasti vzdělávání pod průměrem Unie a byly silně

ovlivněny socioekonomickým zázemím žáků. Míry předčasných odchodů ze vzdělávání byly vysoké, zejména mezi romskými žáky. Nízká účast zranitelných skupin na kvalitním vzdělávání představuje ztracenou příležitost k vybudování lidského kapitálu a sociální soudržnosti. Platy učitelů patří k nejnižším v Unii. Nízký počet studentů účastnících se vysokoškolského vzdělávání není v souladu se silnou poptávkou po vysoce kvalifikovaných pracovnících. Neočekávaný přechod na distanční vzdělávání pravděpodobně dále zvýší nerovnosti. Z ročních národních kompetenčních testů vyplývá, že vzhledem k nedostatku digitálních nástrojů je obtížné oslovit velký počet žáků prostřednictvím digitálního vzdělávání. Účastníci vzdělávání ze znevýhodněného prostředí rovněž pocítují negativní dopady distančního vzdělávání v důsledku přelidněných domácností a nízkého vzdělání rodičů. Nedávne a probíhající investice do digitalizace vzdělávání jsou důležité a je třeba v nich pokračovat.

- (23) V souvislosti s krizí COVID-19 je obzvláště důležité zajistit fungování kritické infrastruktury a volný pohyb zboží na celém vnitřním trhu a sledovat a zajistit správné fungování dodavatelských řetězců ve spolupráci se sousedními zeměmi. Maďarsko je malá otevřená ekonomika s intenzivní přeshraniční přepravou zboží. Navíc velký počet Maďarů pracuje v zahraničí a každý týden do práce dojíždí. Maďarsko rovněž potřebuje sezónní příhraniční pracovníky v zemědělství. Současná cestovní omezení mohou narušit oběh zboží a pracovních sil, avšak mohla by být zmírněna vytvořením zelených pruhů na hranicích.
- (24) V důsledku opatření, která mnoha podnikům zcela brání ve fungování nebo jejich fungování značně omezují, je v rámci služeb jedním z nejméně postižených odvětví maloobchod. Po skončení pandemie COVID-19 by k oživení maloobchodu přispěla regulační flexibilita. Maďarsko má nejvyšší počet regulovaných povolání v Unii. Profesionální služby budou hrát důležitou roli při usnadňování ukončování mimořádných opatření a oživení po krizi. Zajištění hladkého přístupu k povoláním a jejich výkonu zefektivněním jejich regulačních rámců a souvisejících správních postupů má rovněž zásadní význam, zejména pro malé a střední podniky a mikropodniky, včetně živnostníků, kteří byli krizí obzvláště zasaženi. Nanejvýše důležitá je podpora likvidity pro podniky prostřednictvím úvěrů a záruk se zaměřením na malé a střední podniky, přičemž je nutné, aby zprostředkovatelé prováděli distribuci podpory likvidity pro podniky účinně a rychle. V procesu koncipování a provádění těchto opatření je třeba zohlednit odolnost bankovního sektoru. Zlepšit peněžní tok malých a středních podniků může pomoci rovněž umožnění odkladu plateb daní a sociálních příspěvků a urychlení vyplácení smluvních plateb orgány veřejné správy. Nově založené začínající a rychle se rozvíjející podniky mohou potřebovat zvláštní podporu, např. pobídky pro fondy rizikového kapitálu ke zvýšení investic do těchto podniků. Tato podpůrná opatření pomohou rovněž zabránit nuceným prodejům strategicky významných evropských podniků.
- (25) Zásadní hybnou silou dlouhodobého růstu a konkurenceschopnosti je výzkum a vývoj. Maďarsko patří mezi ne příliš velké inovátory. Nedostatek vysoce kvalifikovaných pracovníků představuje hlavní překážku inovací. Výdaje v oblasti výzkumu a vývoje rostou pomalu a byly realizovány zejména podnikatelským odvětvím, které využívá nejvyšší veřejnou podporu v Unii. Výdaje na výzkum a vývoj v soukromém sektoru se však v posledních deseti letech snížily. Investice do inovativních malých a středních podniků, jakož i posílení spolupráce mezi podniky, vědou, akademickou obcí a veřejným sektorem zvyšují kapacitu země v oblasti výzkumu a inovací potřebnou v důsledku krize COVID-19. Investice do veřejného výzkumu a inovací a příznivé výzkumné prostředí jsou nezbytné pro oživení.
- (26) Pro podporu hospodářského oživení bude důležité předsunout veřejné investiční projekty ve vyšší fázi připravenosti a podpořit soukromé investice, mimo jiné relevantními reformami. Maďarský vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu stanoví investice potřebné k řešení transformace v oblasti klimatu a energetiky. Tyto investice společně s investicemi do digitalizace a ekologické transformace učiní maďarskou ekonomiku, jakmile se země vzpamatuje z krize, udržitelnější a odolnější. Současná energetická účinnost v odvětví bydlení je nízká, což rovněž přispívá ke znečištění ovzduší. Trvajícím porušování norem kvality ovzduší má závažné nepříznivé dopady na zdraví a životní prostředí. Mezi hlavní zdroje znečištění ovzduší patří spalování tuhých paliv v domácnostech, zemědělství a emise z dopravy. Pouze 1 % hrubé domácí spotřeby energie je kryto z obnovitelných nízkouhlíkových zdrojů energie a vysoce znečišťující biomasa přispívá přibližně 10 %. U solárních zařízení byl zaznamenán rychlý nárůst z nízké výchozí pozice. V souladu s vnitrostátním plánem v oblasti energetiky a klimatu a dlouhodobou klimatickou neutralitou má Maďarsko v úmyslu spoléhat více na obnovitelné zdroje energie, zejména na solární energii. Za

současné ekonomické situace může energetická politika vytvořit zelený růst a přispět k ekonomickému oživení. Rostoucím problémem, který s sebou nese negativní ekonomické dopady a zvyšující se emise skleníkových plynů a znečištění ovzduší, byla až do vypuknutí pandemie COVID-19 přetíženost silnic. Ke zmírnění environmentálního dopadu dopravy by rovněž přispěly rozšířenější možnosti práce z domova a atraktivnější veřejné systémy dopravy. Oběhové hospodářství je dosud v počáteční fázi, recyklace komunálního odpadu je málo rozvinutá a ekonomické nástroje neposkytují dostatečné pobídky. Skládkování zůstává převládající metodou nakládání s odpady. Kvalita a dodávky vody zůstávají problémem. Digitální dovednosti v Maďarsku a využívání digitálních technologií firmami a veřejnými službami zůstává pod průměrem Unie. Měla by být zachována snaha poskytovat jednotlivcům a podnikům efektivní digitální veřejné služby. Programování Fondu pro spravedlivou transformaci na období 2021–2027, které je předmětem návrhu Komise, by Maďarsku mohlo pomoci řešit některé z problémů, jež s sebou nese přechod ke klimaticky neutrální ekonomice, zejména v oblastech, které jsou zmiňovány v příloze D zprávy o Maďarsku z roku 2020. To by Maďarsku umožnilo tento fond optimálně využít.

- (27) Doba trvání stavu ohrožení, který byl vyhlášen 11. března 2020, není předem stanovena a vláda má diskreční pravomoc tento stav zachovat nebo ukončit. Konkrétní opatření přijatá vládou platí do ukončení stavu ohrožení. Dne 30. března 2020 schválil maďarský parlament nový zákon, který vládě umožňuje dekretem zrušit jakýkoli zákon. Vzhledem ke kombinovanému účinku široce definovaných pravomocí a neexistenci jasně časové lhůty se zdá, že udělené pravomoci pro případ nouze jsou rozsáhlejší než opatření přijatá v jiných členských státech. Některá mimořádná opatření využívající uvedených pravomocí vyvolávají obavy, pokud jde o jejich nutnost a proporcionalitu, a zasahují do podnikatelských činností a stability regulačního prostředí. K těmto opatřením patří umožnění odchylky od pracovního práva, vyslání vojenských styčných důstojníků do strategických podniků a zavedení státní kontroly nad veřejně obchodovanými společnostmi. Dne 26. května 2020 předložila vláda maďarskému parlamentu návrh zákona, který by vládu vyzval k ukončení stavu ohrožení a který by s ukončením stavu ohrožení zrušil zákon ze dne 30. března 2020. Podle základního zákona zůstává rozhodnutí o ukončení stavu ohrožení výsadou vlády. Posílení soudní nezávislosti by bylo rovněž zásadní pro účinnou kontrolu dotčených mimořádných opatření.
- (28) Sociální partneři nebyli v posledních letech dostatečně zapojeni do politických iniciativ a jejich provádění, což oslabilo kvalitu a předvídatelnost tvorby politik a zvýšilo riziko politických chyb. Konzultace a posouzení dopadu byly opakovaně obcházeny uplatňováním zvláštního legislativního postupu, např. návrhů jednotlivých poslanců a prostřednictvím naléhavých postupů. Zapojení zúčastněných stran bylo v rámci stávajícího systému vydávání vládních dekretů dále oslabeno, zejména v souvislosti s vládním dekretem ze dne 18. března 2020, které povoluje bilaterální výjimky ze zákoníku práce.
- (29) Nedostatečná hospodářská soutěž při zadávání veřejných zakázek představuje nadále problém, jelikož větší otevření konkurenci je klíčové pro zvládnutí krize, oživení odvětví malých podniků a podporu opětovného nastartování hospodářství. I přes nové legislativní změny a digitalizaci zadávání veřejných zakázek se téměř polovina všech zadávacích řízení účastní pouze jediný uchazeč. Vysoký počet případů, kdy existuje jen jediná nabídka, snižuje účinnost systému zadávání veřejných zakázek. Profesionalizace zadávání veřejných zakázek by mohla pomoci zlepšit dodržování pravidel Unie a umožnit strategické zadávání veřejných zakázek. Při auditech veřejného zadávání zakázek provedených Komisí, které se týkaly projektů spolufinancovaných Uníí a prováděných v posledních letech, byly zjištěny systémové nedostatky a slabá místa v kontrolním systému pro zadávání veřejných zakázek. V roce 2019 Komise uložila Maďarsku v důsledku těchto nedostatků finanční opravy ve výši přibližně 1 miliardy EUR.
- (30) Boj proti agresivnímu daňovému plánování má klíčový význam pro zvýšení efektivnosti a spravedlnosti daňových systémů. Dopady strategií agresivního daňového plánování na jiné členské státy vyžadují koordinovaný postup vnitrostátních politik za účelem doplnění právních předpisů Unie. Maďarsko přijalo opatření proti agresivnímu daňovému plánování provedením dříve dohodnutých mezinárodních a evropských iniciativ, ale vzhledem k tomu, že v Maďarsku neexistuje srážková daň z příjmů plynoucích do offshorových finančních center, mohlo by to umožnit odvést zisky z Unie, aniž by byl uhrazen spravedlivý díl daní. Tok příjmů odcházejících do offshorových finančních center, jako jsou např. licenční poplatky, úroky a dividendy, byl v období 2013–2017 relativně malý, ale Maďarsko vykazuje volatilitu a poměrně vysoký příliv a odliv kapitálu prostřednictvím zvláštních účelových jednotek, což naznačuje potenciální zranitelnost vůči praktikám agresivního daňového plánování.

- (31) Zatímco doporučení určená Maďarsku v tomto doporučení (dále jen „doporučení z roku 2020“) se zaměřují na řešení socioekonomických dopadů pandemie COVID-19 a na usnadnění hospodářského oživení, doporučení z roku 2019 se rovněž zabývala reformami, které jsou nezbytné pro řešení střednědobých a dlouhodobých strukturálních problémů. Doporučení z roku 2019 jsou stále relevantní a během příštího ročního cyklu evropského semestru budou dále sledována. To platí i pro doporučení z roku 2019 týkající se investičních hospodářských politik. Veškerá doporučení z roku 2019 by měla být zohledněna při strategickém programování fondů politiky soudržnosti v období po roce 2020, mimo jiné i při přijímání zmírňujících opatření a strategií pro ukončování mimořádných opatření ve spojitosti s aktuální krizí.
- (32) Korupce, přístup k veřejným informacím a svoboda sdělovacích prostředků vyvolávaly obavy již před krizí. Tyto oblasti jsou během stavu ohrožení ještě více vytaveny dalším zhoršením, jelikož kontrolní mechanismy byly oslabeny. Zdá se, že vyšetřování a stíhání jsou v Maďarsku méně účinná než v jiných členských státech. Chybí odhodlaný systémový postup pro stíhání korupce na vysoké úrovni. Odpovědnost za rozhodnutí o ukončení vyšetřování vyvolává nadále obavy, jelikož neexistují účinné opravné prostředky proti rozhodnutím státního zastupitelství nestíhat údajnou trestnou činnost. Omezení přístupu k informacím nadále brání boji proti korupci. Odrazující metody pro přístup k veřejným informacím mohou odradit občany a nevládní organizace od uplatňování ústavních práv.
- (33) Evropský semestr poskytuje rámec pro průběžné koordinování hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti v Unii, které může přispět k udržitelné ekonomice. Členské státy ve svých národních programech reform na rok 2020 bilancují pokrok, kterého bylo dosaženo při plnění cílů udržitelného rozvoje OSN. Zajistí-li Maďarsko plné provedení doporučení z roku 2020, přispěje tak k pokroku v plnění cílů udržitelného rozvoje a ke společnému úsilí o konkurenceschopnou udržitelnost v Unii.
- (34) V kontextu evropského semestru 2020 provedla Komise komplexní analýzu hospodářské politiky Maďarska, kterou zveřejnila ve své zprávě o Maďarsku pro rok 2020. Posoudila také konvergenční program z roku 2020, národní program reform na rok 2020 a opatření přijatá v návaznosti na doporučení, která byla Maďarsku určena v předchozích letech. Komise vzala v úvahu nejen jejich význam pro udržitelnou fiskální a sociálně-ekonomickou politiku v Maďarsku, ale také jejich soulad s pravidly a pokyny Unie, neboť celkovou správou ekonomických záležitostí v Unii je třeba posílit tím, že do rozhodování členských států v budoucnu budou zahrnuty vstupy na úrovni Unie.
- (35) Ve světle tohoto posouzení přezkoumala Rada konvergenční program z roku 2020 a její stanovisko⁽¹⁾ je promítnuto zejména do níže uvedeného doporučení č. 1,

DOPORUČUJE Maďarsku v letech 2020 a 2021:

1. V souladu s obecnou únikovou doložkou Paktu o stabilitě a růstu přijmout veškerá nutná opatření k účinnému řešení pandemie COVID-19, k udržení ekonomiky a k podpoře následného oživení. Pokud to hospodářské podmínky dovolí, provádět fiskální politiky zaměřené na dosažení obezřetných střednědobých fiskálních pozic a zajištění udržitelnosti dluhu a zároveň zvýšit investice. Řešit nedostatek pracovníků ve zdravotnictví a zajistit odpovídající dodávky kritického zdravotnického materiálu a kritické infrastruktury za účelem zvýšení odolnosti systému zdravotní péče. Zlepšit přístup ke kvalitním službám preventivní a primární péče.
2. Chránit pracovní místa prostřednictvím posílených režimů zkrácené pracovní doby a účinných aktivních politik na trhu práce a prodloužit délku podpory v nezaměstnanosti. Zlepšit přiměřenost sociální pomoci a zajistit přístup k základním službám a kvalitnímu vzdělávání pro všechny.
3. Zajistit podporu likvidity pro podniky. Předsunout veřejné investiční projekty ve vyšší fázi připravenosti a podporovat soukromé investice za účelem hospodářského oživení. Zaměřit investice na zelenou a digitální transformaci, zejména na čistou a účinnou výrobu a využívání energie, udržitelnou dopravu, hospodaření s vodou, nakládání s odpady, výzkum a inovace a digitální infrastrukturu pro školy.

⁽¹⁾ Podle čl. 9 odst. 2 nařízení (ES) č. 1466/97.

4. Zajistit, aby mimořádná opatření byla striktně přiměřená, časově omezená a v souladu s evropskými a mezinárodními standardy a aby nezasahovala do podnikatelských činností a stability regulačního prostředí. Zajistit účinné zapojení sociálních partnerů a zúčastněných stran do tvorby politik. Zlepšit hospodářskou soutěž při zadávání veřejných zakázek.
5. Posílit daňový systém proti riziku agresivního daňového plánování.

V Bruselu dne 20. července 2020.

Za Radu
předsedkyně
J. KLOECKNER